

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

100 10 PRAHA 10 - VRŠOVICE, Vršovická 65

V Praze dne 2. července 2014

Č. j.: 45794/ENV/14

STANOVISKO

Ministerstva životního prostředí

podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí
a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů
na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů,

k návrhu koncepce

„Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014 -
2020“

verze po veřejném projednání

Předkladatel koncepce: Ministerstvo průmyslu a obchodu
Na Františku 32
110 15 Praha 1

Zpracovatel posouzení: **Mgr. Martin Smutný (Integra Consulting s.r.o.)**
(autorizace MŽP dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů č. j. 1461/ENV/09, poslední prodloužení č. j. 7554/OPVI/04)
Ing. Kateřina Ambrožová (Integra Consulting s.r.o.)
(autorizace MŽP dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů č. j. 2783/ENV/06, poslední prodloužení č. j. 47929/ENV/10)
Ing. Jiří Dusík (Integra Consulting s.r.o.)
Ing. Lubomír Nondek, CSc. (Integra Consulting s.r.o.)
Ing. Radim Seibert (Regionální centrum EIA s.r.o.)
Ing. Vladimír Rimmel (Regionální centrum EIA s.r.o.)
Mgr. Michala Kopečková (Občanské sdružení Ametyst)
(autorizace MŽP dle §45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů č. j. 17687/ENV/07-611/630/07, poslední prodloužení č. j. 2702/ENV/12-116/630/12)
MUDr. Eva Rychlíková (Zdravotní ústav Ústí nad Labem)
(autorizovaná osoba dle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví)

Stručný popis koncepce:

Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014 – 2020 (dále jen „OP PIK“) je koncepční dokument vypracovaný Řídicím orgánem OP PIK (Ministerstvem průmyslu a obchodu) ve spolupráci s partnery, který stanovuje cíle a priority pro efektivní využívání Evropského fondu pro regionální rozvoj (dále jen „EFRR“) za účelem dosažení konkurenceschopné a udržitelné ekonomiky založené na znalostech a inovacích. OP PIK je realizován v rámci cíle Investice pro růst a zaměstnanost spadajícího pod politiku soudržnosti EU. V rámci tohoto cíle bude OP PIK svou realizací přispívat k naplňování tematických cílů 1 až 4 a tematického cíle 7 definovaných v čl. 9 obecného nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. 12. 2013.

Průběh posuzování:

Oznámení koncepce OP PIK, zpracované v rozsahu přílohy č. 7 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o posuzování vlivů na životní prostředí“), bylo zveřejněno dne 17. 9. 2013. Zjišťovací řízení vedené Ministerstvem životního prostředí, odborem posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence, jež je příslušným úřadem pro proces posuzování vlivů koncepce OP PIK na životní prostředí, bylo ukončeno dne 22. 10. 2013, vydáním závěru zjišťovacího řízení č. j. 76715/ENV/13.

Práce na vlastním vyhodnocení vlivů OP PIK na životní prostředí a veřejné zdraví (dále též jen „vyhodnocení“) probíhaly v období říjen 2013 – květen 2014. Návrh koncepce včetně vyhodnocení zpracovaného v rozsahu přílohy č. 9 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, byl Ministerstvu životního prostředí předložen dne 14. 5. 2014. Předložené vyhodnocení obsahovalo všechny náležitosti dle cit. přílohy, a proto mohl být návrh koncepce včetně vyhodnocení rozeslán dne 16. 5. 2014 ke zveřejnění. Dne 23. 5. 2014 byl návrh koncepce včetně vyhodnocení zveřejněn podle § 16 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí na úřední desce posledního dotčeného kraje. Veřejné projednání koncepce včetně vyhodnocení se konalo dne 18. 6. 2014 v budově Ministerstva průmyslu a obchodu, Politických vězňů 20, Praha 1. Zápis z veřejného projednání obdrželo Ministerstvo životního prostředí dne 19. 6. 2014.

Stručný popis posuzování:

Posouzení vlivů na životní prostředí bylo provedeno v souladu se zákonem o posuzování vlivů na životní prostředí a zpracováno v rozsahu přílohy č. 9 tohoto zákona.

Součástí posouzení OP PIK bylo hodnocení dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a to z hlediska dopadů na evropsky významné lokality (dále jen „EVL“) a ptačí oblasti (dále jen „PO“) a stav jejich ochrany z uvedených hledisek dle § 45h zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Závěry posuzování:

Ministerstvo životního prostředí jako příslušný orgán podle § 21 písmena d) zákona o posuzování vlivů na životní prostředí na základě návrhu koncepce včetně vyhodnocení vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví, vyjádření k němu podaných a veřejného projednání vydává:

SOUHLASNÉ STANOVISKO

k návrhu koncepce

„Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014 - 2020“

verze po veřejném projednání

za dodržení níže uvedených podmínek:

Část A. Podmínky souhlasného stanoviska:

1. V rámci další přípravy OP PIK a jeho implementace bude respektován a zohledněn následující návrh opatření k předcházení a zmírnění potenciálních negativních vlivů:

Emise skleníkových plynů

V rámci specifického cíle (dále jen „SC“) 1.1 a 1.2 pozitivně bonifikovat žádosti o podporu (resp. klastrová uskupení působící v oblastech), které jsou zaměřeny na:

- inovace využitelné v rámci udržitelné výstavby budov
- zvýšení možností energetického využití biomasy v blízkosti místa jejího vzniku s ohledem na ochranu zemědělského půdního fondu (eroze, degradace)
- předcházení, znovuvyužití, recyklaci a materiálové využití odpadů
- ostrovní energetické systémy

Ovzduší, energetika a obnovitelné zdroje energie (dále jen „OZE“) a aplikace environmentálních opatření:

Pro SC 1.1:

1. Limitující podmínkou pro poskytnutí podpory všech projektů zaměřených na modernizace stávajících technologií je relativní snížení měrné výrobní emise tuhých znečišťujících látek (dále jen „TZL“), NO_x, SO₂ a polyaromatických uhlovodíků (dále jen „PAH“) do ovzduší (platí pouze v případech, kdy je stávající technologie zdrojem některé z těchto znečišťujících látek).
2. V návaznosti na významně pozitivní efekty pro životní prostředí, popř. přesah využitelných poznatků mimo rámec OP PIK doporučujeme oproti ostatním

podporovaným aktivitám zvýhodnit v celkovém systému hodnocení a výběru ty projekty, které jsou zaměřeny na:

- Inovace v souladu s udržitelnou výstavbou budov (pozitivní bonifikace žádosti v případě závazku úspěšné certifikace dle BREEAM nebo LEED).
 - Projekty materiálového a materiálově energetického využívání odpadů.
 - Pilotní projekty a zavádění systémů akumulace energie, používání energeticky šetrných materiálů, ostrovních systémů a systémů inteligentního řízení budov.
 - Vedoucí k náhradě výroby energie spalováním fosilních paliv výrobou z biomasy; nutnou podmínkou zvýhodnění těchto projektů je snížení měrné výrobní emise TZL a PAH do ovzduší a garance použití BAT.
 - Zvýšení počtu obyvatel napojených na centrální zásobování teplem (dále jen „CZT“).
 - Ekoinovace – tyto je žádoucí upřednostnit před inovacemi, tj. pozitivně bonifikovat projekty dle relativního snížení emisí do ovzduší, emisí do vody a produkce odpadů.
3. Váhy uvedených kritérií by měly být stanoveny taky, aby tato kritéria měla reálný dopad na možnost získání nebo vyšší podpory čerpané v rámci OP PIK. Tento dopad by měl být zpětně statisticky prokazatelný při hodnocení a případné optimalizaci operačního programu v následujících letech.

Pro SC 3.1 a SC 3.2:

- Z podpory aktivit vyloučit využití biomasy ve zdrojích LCP (velké spalovací zdroje), pokud se nejedná o zdroje konstruované pro výhradní spalování jednodruhové biomasy, které odpovídají dolní emisní úrovni BAT;
- Zvýhodnit energetické využití biomasy v blízkosti místa jejího vzniku v případě plnění emisní úrovně odpovídající BAT, zejména v případě, že projekt vede k náhradě fosilních paliv biomasou a/nebo zvyšuje počet domácností připojených na CZT.
- Podmínkou zvýhodnění těchto projektů by mělo být snížení měrné výrobní emise TZL a PAH do ovzduší a garance použití BAT.
- Zvýšit podporu pro využití solární energie v budovách.

Příroda, krajina a ekosystémy

1. Obecnou podmínkou je (kromě dodržení zákonných požadavků) nutnost eliminovat negativní vlivy při výběru projektů k podpoře. K podpoře by měly být určeny projekty, které prokážou, že nedochází ke střetu s přírodními hodnotami, nebo aplikují dostatečná opatření k eliminaci negativních vlivů. Je povinností žadatele tyto skutečnosti doložit.

V rámci SC 1.1:

- Budování nových center by mělo být přednostně ve stávající zástavbě, v ekologicky nehodnotných brownfields a obdobných lokalitách.

V rámci SC 1.2:

- Budování nové infrastruktury by mělo být přednostně ve stávající zástavbě, v ekologicky nehodnotných brownfields a obdobných lokalitách.

Pro SC 2.3:

- Upřednostněny by měly být projekty rekonstrukce stávajících zón a výstavby zón v ekologicky nehodnotných brownfields a obdobných lokalitách. Projekty nových zón na

„zelené louce“ a rozšiřování stávajících zón do dosud volné krajiny mají obecně větší negativní vlivy, proto by měly být podpořeny pouze výjimečně při vyloučení těchto negativních vlivů.

V rámci SC 3.1 je doporučeno stanovit následující pravidla pro podporu:

- Podpora (malých vodních elektráren (dále jen „MVE“) ve zvláště chráněných územích (dále jen „ZCHÚ“) a lokalitách soustavy Natura 2000 je možná pouze výjimečně při jednoznačném vyloučení negativních vlivů, zejména musí být vyloučen vznik nových nebo obnova již zaniklých příčných překážek v toku a další vlivy na vodní organismy. Obecně by měly být podporovány přednostně MVE, při nichž nevzniká nová migrační překážka v toku a nedochází k negativnímu ovlivnění přírodních společenstev. Výstavba rybiho přechodu v případě příčných překážek musí být samozřejmostí, ale nelze ji považovat za řešení všech problémů.
- Při realizaci projektů bude řešena problematika vlivů na krajinný ráz a přírodní biotopy při budování rozvodů tepla z bioplynových stanic, a to zejména (ale nejen) v ZCHÚ.
- Upřednostnění využívání odpadní biomasy před cíleným pěstováním biomasy pro energetické účely. Zejména ve zvláště chráněných územích by pěstování nepůvodních a geneticky upravených druhů mohlo mít významné negativní vlivy.
- Případnou podporu větrných elektráren (dále jen „VTE“) směřovat mimo ZCHÚ, lokality soustavy Natura 2000, př. parky, místa s významným výskytem ptáků a netopýrů, VKP, ÚSES.
- Případnou podporu fotovoltaických elektráren (dále jen „FVE“) směřovat mimo zemědělskou půdu (s výjimkou půd V. třídy ochrany), přírodní biotopy, stanoviště zvláště chráněných a ohrožených druhů. V ZCHÚ, lokalitách soustavy Natura 2000 a přírodních parcích pouze při realizaci na budovách a vyloučení negativních vlivů. I ve volné krajině by jednoznačně měly být upřednostněny instalace na střeších.

Pro SC 3.2:

- V případě, že se jedná o budovu vhodnou ke hnízdění ptáků či výskyt netopýrů, musí být tato možnost zachována i po zateplení budov nebo by měl být připraven náhradní biotop, a to i tehdy, pokud nebude prokázán aktuální výskyt.
- Pro instalaci OZE platí stejné podmínky jako u SC 3.1.

Pro SC 3.5:

- Podmínkou podpory by měl být výběr takové trasy a provedení, který negativní vlivy minimalizuje, a dále důsledná implementace zmírňujících a kompenzačních opatření stanovených povolovacími procesy.

Pro SC 3.6:

- Podmínkou podpory by měl být výběr takové trasy a provedení, který negativní vlivy minimalizuje, a dále důsledná implementace zmírňujících a kompenzačních opatření, která vyplynou z povolovacích řízení.

2. Předkladatel koncepce zajistí celkovou koordinaci systému sledování vlivů OP PIK na životní prostředí, tj. zejména následující kroky a aktivity:

- vybrat relevantní environmentální indikátory a začlenit je do celkového systému sledování implementace OP PIK na životní prostředí;
- pravidelně vyhodnocovat výsledky monitoringu (ve vazbě na další postupy průběžných evaluací při implementaci programu);
- pravidelně zveřejňovat výsledky monitoringu;
- využít relevantní environmentální indikátory jako kritéria pro hodnocení a výběr relevantních projektů, předkládaných v rámci OP PIK;
- zajistit dostatečné odborné a personální kapacity pro oblasti životního prostředí a rámec implementační struktury OP PIK, tj. zejména pro hodnocení a výběr projektů.

Veřejné zdraví

K SC 1.1:

- Inovativní technologie nesmí přinést zaměstnancům stres, hluk, rizika při práci i v běžném životě,

K SC 3.1:

- Definice cíle by měla být doplněna z hlediska ochrany veřejného zdraví o „bez dopadu na kvalitu ovzduší a zdraví“. Nové technologie nesmí přinášet nadlimitní hluk.

K SC 3.4:

- Nakládání s energií a využívání druhotných surovin nesmí být zdrojem znečištění půdy, vody a ovzduší toxickými látkami, které může poškozovat zdraví citlivých skupin populace.
- Technologie využití druhotných surovin nesmí negativně ovlivnit zdraví pracovníků a dotčených obyvatel. Rozhodování o naplnění tohoto cíle OP PIK musí být provedeno na základě předběžné opatrnosti.

3. Předkladatel koncepce zveřejní na svých internetových stránkách vypořádání veškerých došlých vyjádření a připomínek, a to jak k návrhu koncepce, tak i k jejímu vyhodnocení.

Část B. Podmínky souhlasného stanoviska z hlediska vlivů na lokality soustavy Natura 2000:

Opatřením pro eliminaci negativních vlivů, které je uvedeno v dokumentu OP PIK, je uplatnění principu udržitelného rozvoje (kap. 11.1). Zde je přímo jmenována povinnost žadatelů prokázat, zda projekt nepůsobí negativně na EVL či PO postupem dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Dodržování tohoto opatření je základní podmínkou pro vyloučení významných negativních vlivů OP PIK.

Při nastavení konkrétních pravidel je třeba zajistit, aby byla dostatečně zohledněna i témata ochrany přírody a krajiny včetně ochrany EVL a PO. Členem hodnotitelské komise by měl být i odborník na tuto oblast.

Dále jsou navržena následující opatření pro eliminaci a zmírnění potenciálních negativních vlivů:

- Umisťovat zdroje OZE v EVL, v případě zejména VTE a FVE i v PO, spíše výjimečně po jednoznačném vyloučení vlivů na předměty ochrany (možné jsou například realizace

FVE na střechách nebo MVE v EVL, kde předmětem ochrany nejsou vodní a břehové druhy a stanoviště po individuálním přezkoumání všech vlivů).

- Negativní vlivy rozvodných soustav všech typů minimalizovat volbou trasy ideálně mimo EVL a PO, v případě nutnosti vedení uvnitř volbou trasy s nejmenším množstvím střetů s předměty ochrany.

Část C. Doporučení:

K jednotlivým potenciálním rizikům negativního ovlivnění životního prostředí a veřejného zdraví jsou v kapitolách 7 a 12 SEA hodnocení navržena následující doporučení:

Emise skleníkových plynů

V rámci SC 3.1:

- U obnovitelných zdrojů podporovat primárně zdroje s vysokou dostupností a účinným řízením v krizových stavech. Jedná se zejména o podporu větrné energetiky pouze takového typu, která bude schopna vyrábět i za ztížených povětrnostních podmínek, a zavedení odtokového a akumulacího režimu na vodních elektrárnách, který bude reflektovat změněné podmínky srážkových vzorců.

Pro SC 3.1 a 3.2 a zároveň 3.4:

- Jako doplňkové bonifikační kritérium po výběr projektů zařadit jejich zapojení do výzkumných projektů (např. hodnocení efektivnosti zařízení OZE a možností jejich další optimalizací, optimalizace dodavatelského řetězce a distribuce energie, analýzy vlivu OZE na životní prostředí a možnosti jejich optimalizace) nebo experimentálního vývoje (demonstrační projekty nebo ověřování inovací z oblasti technologií, postupů řízení, provázání výroby a poptávky, apod.).

V rámci SC 3.4:

- Při podpoře elektromobility prioritně podporovat projekty v sídelních aglomeracích se zhoršenou kvalitou ovzduší.

Pro SC 3.6:

- zajistit schopnost přenosových sítí velmi vysokého napětí k distribuci elektřiny a řízení provozu sítí i v případě nárůstu spotřeby elektřiny vyvolané jejím využitím jako substitutu v případě omezení dodávek jiného druhu energie.

Ovzduší, energetika a OZE a aplikace environmentálních opatření:

V rámci SC 1.2 :

- specifikovat typy podporovaných klastrových seskupení, které budou při žádostech o podporu pozitivně bonifikovány.
- nepříznivé stávající emisní trendy jsou sledovány v případě dopravy (stále významnější a do budoucna dalekosáhlý celoevropský problém) a vytápění domácností (aktuální regionální problém České republiky a Polské republiky). Protože nadlimitní zatížení významné části populace ČR imisemi negativně ovlivňuje hospodářskou prosperitu ČR (zvýšená nemocnost, zkrácení délky dožití, migrace pracovní síly do čistějších oblastí, atraktivita „postižených“ regionů pro investory), doporučuje se, aby byla zvýhodněna uskupení propojující výzkumnou sféru s praxí v těchto kritických odvětvích. V souladu s aktivitami, které budou řešeny v rámci OP PIK, je vhodné podporovat zejména spolupráci v oblasti elektromobility a menších systémů centrálního zásobování teplem, které využívají OZE.

Pro SC 3.4:

- Z podporovaných aktivit zvýšit podporu projektů zaměřených na rozvoj alternativních pohonů v dopravě (významný potenciál snížení emisí ve městech ze segmentu zdrojů, který vykazuje v krátkodobém i dlouhodobém horizontu neuspokojivý emisní trend).

V rámci SC 3.5

- upřednostnit projekty zvyšující počet obyvatel napojených na CZT.
- v případě instalace a rekonstrukce spalovacích zdrojů se doporučuje podporovat pouze projekty splňující požadavky kladené na dolní emisní úroveň BAT (podobně jako v případě SC 3.1. a 3.2).

Vody

V rámci SC 1.1

- při výběru projektů eliminovat riziko emise znečišťujících látek do vod, zejména u vývoje a použití materiálů a látek s potenciálně nebezpečnými vlastnostmi (např. nanomateriály, xenobiotika apod.) neregulovanými dosavadní legislativou; popis preventivních opatření musí být součástí projektové dokumentace.

V rámci SC 2.3:

- Při výběru projektů eliminovat takové projekty, které přinášejí nadměrnou produkci odpadních vod obsahujících nebezpečné látky.

V rámci SC 3.1

- Při výběru projektů velkého rozsahu eliminovat takové projekty, u kterých se předpokládá využití energetické biomasy a technických plodin z velkoplošné intenzivní produkce (aplikace LCA, tzv. životní cyklus výrobku na projektové úrovni).

Půdy a horninové prostředí

V rámci SC 3.1:

- Doporučuje se uvést v textu OP PIK, že u projektů velkého rozsahu založených na využití energetické biomasy pěstované velkoplošně a intenzivně bude nutno předložit LCA zahrnující produkční externality.
- U menších projektů vyžadovat prohlášení, že dodavatelé budou respektovat zásady „správné pěstební praxe“.

Odpadové hospodářství

- V rámci SC 1.1 podporovat také inovace a opatření, které podporují znovuvyužívání odpadů a předcházení vzniku odpadů.
- Při následném uvádění výsledků výzkumu a vývoje do praxe podporovat procesy na využití a zpracování odpadů, které nezpůsobí vyšší emise do ovzduší.

Veřejné zdraví

- V rámci SC 1.1 by podporu měly získávat i sociální inovace, přinášející pracovní místa pro nezaměstnané a osoby ze znevýhodněných skupin populace a sociálně vyloučených skupin obyvatel.

Environmentální indikátory, navržené v rámci vyhodnocení SEA ke sledování vlivů implementace OP PIK, doporučujeme z důvodu řádného sledování vlivů implementace OP PIK na všechny složky životního prostředí rozšířit o následující environmentální indikátor:

- „Míra fragmentace krajiny realizací liniových projektů (km²)“;

Ministerstvo životního prostředí upozorňuje na povinnost schvalujícího orgánu postupovat podle § 10g odst. 4 a odst. 5 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí.

Ministerstvo životního prostředí předpokládá, že řídicí složky realizace této koncepce zajistí u každého navrženého opatření co nejširší publicitu a informování veřejnosti.

Ministerstvo životního prostředí dále upozorňuje předkladatele na povinnost zajistit sledování a rozbor vlivů schválené koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví a další povinnosti plynoucí z § 10h zákona o posuzování vlivů na životní prostředí.

Ing. Jaroslava HONOVÁ, v. r.
ředitelka odboru
posuzování vlivů na životní prostředí
a integrované prevence
(otisk razítka se státním znakem č. 11)